

Briselē, 2023. gada 30. jūnijā
(OR. en)

11129/23

ECOFIN 656
UEM 190
SOC 482
EMPL 333
COMPET 677
ENV 756
EDUC 269
RECH 301
ENER 392
JAI 902
GENDER 133
ANTIDISCRIM 127
JEUN 171
SAN 408

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepri. dok. Nr.:	9822/1/23 REV 1
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 601 final
Temats:	PADOMES IETEIKUMS par Beļģijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Beļģijas 2023. gada stabilitātes programmu

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas apspriests Padomē un Eiropadomē, pamatojoties uz Komisijas ieteikumu COM(2023) 601 final.

PADOMES IETEIKUMS

(... gada ...)

**par Beļģijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu
par Beļģijas 2023. gada stabilitātes programmu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ², ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm mehānisms sekmē ekonomikas un iekļaujošu atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāko īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no mehānisma.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kuras ir vērstas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada 22. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 ³ pamata pieņēma arī 2023. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Beļģiju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība. Padziļināts pārskats attiecīgi nebūtu vajadzīgs. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī atzinumu par Beļģijas 2023. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku un priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁴ ("2023. gada ieteikums par eurozonu") Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2023. gada 13. martā.
- (3) Lai gan Savienības valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā Savienība nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, Savienības ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īstermiņā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomikas stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība ir pievērsta arī Savienības konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

⁴ Padomes Ieteikums (2023. gada 16. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C 180, 23.5.2023., 1. lpp.).

- (4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam" ("Zaļā kursa industriālais plāns"). Zaļā kursa industriālā plāna mērķis ir uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Tas papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Tā mērķis ir arī veicināt labvēlīgākus apstākļus tādu neto nulles emisiju tehnoloģiju un produktu Savienības ražošanas jaudas izvēršanai, kas vajadzīgi Savienības vērienīgo klimatisko mērķrādītāju sasniegšanai, un nodrošināt piekļuvi attiecīgām kritiski svarīgām izejvielām, tostarp, diversificējot piegādes avotus, pienācīgi izmantojot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimāli palielinot izejvielu reciklēšanu. Zaļā kursa industriālā plāna pamatā ir četri pīlāri: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, ātrāka piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar papildu paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.
- (5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem ir paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

- (6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ⁵ ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilās degvielas importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un Savienības energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. *REPowerEU* regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Minētās reformas un investīcijas arī palīdzēs uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

- (7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas fiskālās politikas norādes 2024. gadam ("2023. gada 8. marta paziņojums"). Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023.–2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā un ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi, un aicināja dalībvalstis savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās Līgumā noteiktās atsaucē vērtības 3 % no iekšzemes kopprodukta (IKP) ievērošanu un ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija arī aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtoties ar enerģijas cenām saistītajam spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem vajadzētu būt mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājsaimniecības un uzņēmumus. Komisija norādīja, ka fiskālie ieteikumi būtu izsakāmi skaitļos un diferencējami. Turklāt, kā ierosināts Komisijas 2022. gada 9. novembra paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm, fiskālie ieteikumi tiktu formulēti, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt mehānisma un citu Savienības fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši, ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.

- (8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem Savienības ekonomikas pārvaldības noteikumu visaptverošas reformas īstenošanai. To galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Komisijas priekšlikumu mērķis ir uzlabot valstu līdzatbildību, vienkāršot sistēmu un virzīties uz lielāku vidēja termiņa mērķi apvienojumā ar efektīvu un saskaņotāku izpildi. Saskaņā ar Padomes 2023. gada 14. marta secinājumiem par ievirzēm ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformai mērķis ir 2023. gadā pabeigt leģislatīvo darbu.
- (9) Beļģija savu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 30. aprīlī. Ievērojot Regulas (ES) 2021/241 19. pantu, Komisija novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu saskaņā ar minētās regulas V pielikumā izklāstītajām novērtēšanas vadlīnijām. Padome 2021. gada 13. jūlijā pieņēma īstenošanas lēmumu par Beļģijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ⁶. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Beļģija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

⁶ ST 10161/21 INIT; ST 10161/21 ADD 1.

- (10) Beļģija saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. panta 1. punktu 2023. gada 30. aprīlī iesniedza savu 2023. gada valsts reformu programmu un 2023. gada stabilitātes programmu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Beļģijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.
- (11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Beļģiju publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Beļģija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Beļģija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz minēto analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Beļģijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.
- (12) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Beļģijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 5,5 % no IKP 2021. gadā līdz 3,9 % 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds samazinājās no 109,1 % no IKP 2021. gada beigās līdz 105,1 % 2022. gada beigās. 2023. gada 24. maijā Komisija izdeva ziņojumu saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu. Minētajā ziņojumā bija aplūkots Beļģijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2022. gadā pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Ziņojumā secināts, ka deficīta kritērijs nav izpildīts. Atbilstīgi 2023. gada 8. marta paziņojumam Komisija nav ierosinājusi 2023. gada pavasarī sākt jaunas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Pēc tam Komisija paziņoja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu. Beļģijai tas būtu jāņem vērā 2023. gada budžeta izpildē un 2024. gada budžeta plāna projekta sagatavošanā.

- (13) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši fiskālās politikas pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. 2022. gadā starp šādiem fiskālās politikas ieņēmumus samazinošiem pasākumiem cita starpā bija akcīzes nodokļa samazinājums benzīnam un PVN samazinājums iedzīvotāju rēķiniem par elektroenerģiju un gāzi, savukārt izdevumus palielinoši pasākumi cita starpā bija sociālā tarifa seguma lielāka pārņemšana attiecībā uz elektrību un dabasgāzi mazaizsargātām mājsaimniecībām, pilnā apmērā veikti ienākumu pārvedumi par labu mājsaimniecībām tiešā saistībā ar to gāzes un elektroenerģijas rēķiniem ("enerģijas pakete"), iezīmēti vienreizēji pārvedumi (mājsaimniecībām, kas izmanto sadzīves krāšņu kurināmo, propānu vai granulu kurināmo) un tiešs atbalsts, kura mērķis ir palīdzēt uzņēmumiem, ko skar enerģijas izmaksu kāpums. Šo pasākumu izmaksas daļēji kompensēja jauni nodokļi par enerģijas ražotāju un piegādātāju negaidītu papildu peļņu, proti, elektroenerģijas un naftas nozarē. Komisija lēš, ka minēto pasākumu neto budžeta izmaksas 2022. gadā atbildīs 0,9 % no IKP. Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējušas arī budžeta izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu no Ukrainas pārvietotajām personām un kas tiek lēstas 0,1 % apmērā no IKP 2022. gadā. Tajā pašā laikā ar Covid-19 krīzi saistītu pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 3 % 2021. gadā līdz 0,5 % no IKP 2022. gadā.
- (14) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Beļģijai ⁷ 2022. gadā izmantot mehānismu, lai finansētu papildu investīcijas atveseļošanas atbalstam, vienlaikus īstenojot piesardzīgu fiskālo politiku. Turklāt Padome ieteica Beļģijai saglabāt valsts finansētās investīcijas.

⁷ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Beļģijas 2021. gada stabilitātes programmu (OV C 304, 29.7.2021., 1. lpp.).

- (15) Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja ⁸ 2022. gadā bija atbalstoša, proti, –2 % no IKP. Beļģija atbilstoši Padomes ieteikumam turpināja atbalstīt atveseļošanu ar investīcijām, ko finansēs no mehānisma. No mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 0,2 % no IKP (0,2 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētajām investīcijām bija neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju ⁹. Tādējādi Beļģija saglabāja valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome. Vienlaikus valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 1,9 procentpunktiem. Šī ievērojamā ekspansīvā ietekme ietvēra papildu ietekmi, ko radīja fiskālās politikas pasākumi ar mērķi mazināt enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi (papildu neto budžeta izmaksas 0,8 % apmērā no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu), kā arī izmaksas (0,1 % apmērā no IKP), kuras saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas. Vienlaikus neto primāro kārtējo izdevumu kāpumu veicināja arī pieaugošie kārtējie izdevumi, kurus jo īpaši palielināja sociālo pabalstu un publiskā sektora algu automātiskā indeksācija un citi strukturāli pieaugoši kārtējie izdevumi (jo īpaši ņemot vērā sabiedrības novecošanu). Valsts finansēto kārtējo izdevumu ievērojamā ekspansīvā ietekme tādēļ tikai daļēji bija izskaidrojama ar pasākumiem, kuru mērķis ir novērst enerģijas cenu kāpuma ekonomisko un sociālo ietekmi, kā arī ar izmaksām, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas. Tāpēc Beļģija pietiekami neierobežoja valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu.

⁸ Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot no mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājama atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, kas attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sīkāku informāciju sk. fiskālās statistikas tabulās, 1. izcēlumā.

⁹ Citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem bija neitrāla ietekme, kas atbilst 0 procentpunktiem no IKP.

- (16) 2023. gada stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs par 2023. gadu un turpmāko periodu atbilst Komisijas 2023. gada pavasara prognozei. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2023. gadā pieaugs par 1 % un 2024. gadā – par 1,7 %. Salīdzinājumam – Komisijas 2023. gada pavasara prognozē norādīts, ka reālā IKP pieaugums 2023. gadā būs 1,2 % un 2024. gadā – 1,4 %.
- (17) Valdība savā 2023. gada stabilitātes programmā plāno, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pieaugs līdz 5,1 % no IKP 2023. gadā. Pieaugums 2023. gadā galvenokārt ir attiecināms uz kārtējo izdevumu pastāvīgo pieaugumu (jo īpaši sociālo pabalstu un publiskā sektora algu automātiskās indeksācijas, kā arī sabiedrības novecošanas dēļ), ietekmi uz budžetu, ko rada uzņēmumu sociālo iemaksu pagaidu samazinājums 2023. gada pirmajā pusē, un deficītu palielinošu reformu, kura saistīta ar nodokļu uzlikšanu mājāsaimniecību vajadzībām paredzētiem energoproduktiem. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu ir sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP pieaugs no 105,1 % 2022. gada beigās līdz 106,7 % 2023. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi valdības budžeta deficīts 2023. gadā būs 5 % no IKP. Tas atbilst 2023. gada stabilitātes programmā prognozētajam deficītam. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē plānota nedaudz mazāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 106 % 2023. gada beigās. Atšķirība ir izskaidrojama ar nedaudz lielāku nominālo IKP 2023. gadā, kas paredzēts Komisijas 2023. gada pavasara prognozē.

- (18) Sagaidāms, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā joprojām ietekmēs fiskālie pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Minētie pasākumi ietver pasākumus, kas pagarināti kopš 2022. gada, it īpaši šādus: akcīzes nodokļa samazinājums benzīnam, kas beidzās 2023. gada 31. martā, PVN samazinājums iedzīvotāju rēķiniem par elektroenerģiju un gāzi, sociālā tarifa seguma lielāka pārņemšana attiecībā uz energoproduktiem, "enerģijas pakete", iezīmēti vienreizēji pārvedumi (mājsaimniecībām, kas izmanto citus kurināmā veidus, kas nav elektroenerģija un gāze), un tiešs atbalsts, kura mērķis ir palīdzēt uzņēmumiem, ko skar enerģijas izmaksu kāpums. Šo pasākumu izmaksas joprojām daļēji tiek kompensētas ar nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidītu papildu peļņu, proti, ar nodokļiem elektroenerģijas un naftas nozarē, kuri tikuši piemēroti kopš 2022. gada, un ar 2023. gadā ieviestu nodokli, ko piemēro gāzes starptautiskā tīkla sistēmas operatoram (*Fluxys*). Ņemot vērā šos ieņēmumus, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas 2023. gadā būs 0,4 % no IKP ¹⁰. Lielākā daļa 2023. gadā plānoto pasākumu nešķiet vērsti uz visneaizsargātākajām mājsaimniecībām vai uzņēmumiem, kaut gan daudzos no tiem ir saglabāts cenas signāls, kas rosina samazināt enerģijas pieprasījumu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķtiecīgo atbalsta pasākumu summa, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam ¹¹, veidos 0,1 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 0,2 % no IKP 2022. gadā). Tiek prognozēts, ka budžeta izmaksas par pagaidu aizsardzību, ko piedāvā pārvietotajām personām no Ukrainas, saglabāsies stabila salīdzinājumā ar 2022. gadu. Visbeidzot, paredzams, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā labvēlīgi ietekmēs ar Covid-19 krīzi saistītu pagaidu ārkārtas pasākumu pakāpeniska izbeigšana, kas pēc aplēsēm veido 0,5 % no IKP.

¹⁰ Šis skaitlis atspoguļo šo pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹¹ Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Beļģijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Beļģijas 2022. gada stabilitātes programmu (OV C 334, 1.9.2022., 1. lpp.).

- (19) Padome savā 2022. gada 12. jūlija ieteikumā ieteica Beļģijai nodrošināt to, ka 2023. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši ierobežojot valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugumu, lai tas nepārsniegtu vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugumu ¹², ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājtsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Vienlaikus Beļģijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Beļģijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus.

¹² Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, Beļģijas potenciālās izlaides vidēja termiņa pieauguma aplēse ir 5,4 % nominālā izteiksmē (10 gadu vidējais rādītājs).

- (20) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā, ņemot vērā augsto inflāciju, būs ekspansīva (-1,1 % no IKP). Fiskālā nostāja 2022. gadā bija ekspansīva (-2 % no IKP). Prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 0,7 % no IKP. Tas ietver mērķorientēto atbalsta pasākumu izmaksu samazinājumu 0,1 % no IKP apmērā mājāsaimniecībām un uzņēmumiem, kuri ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu. Tādēļ valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums, kas pārsniedz vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugumu, neizriet no mērķorientētā atbalsta, kurš paredzēts mājāsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu, kā arī personām, kuras bēg no Ukrainas. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) ekspansīvu pieaugumu veicina arī pastāvīgs publiskā sektora algu un sociālo pabalstu palielinājums (šādu algu un pabalstu indeksācijas dēļ), strukturāli pieaugoši kārtējie izdevumi, kam par iemeslu ir sabiedrības novecošana, reforma, kura saistīta ar nodokļu uzlikšanu mājāsaimniecību vajadzībām paredzētiem energoapgādes līgumiem, un uzņēmumu sociālo iemaksu pagaidu samazinājums 2023. gada pirmajā pusē. Prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums kopumā neatbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Tiek prognozēts, ka no mehānisma dotācijām un no citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniegs 0,3 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 0,1 procentpunkta apmērā no IKP ¹³. Tāpēc Beļģija plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus, un tā arī plāno saglabāt valsts finansētās investīcijas. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās un enerģētiskās drošības jomā, piemēram, projektus investīcijām ēku renovācijā, ilgtspējīgā mobilitātē un enerģētikas nozares dekarbonizācijā, un tādas nozīmīgas investīcijas digitālās pārkārtošanās paātrināšanai (tostarp publiskās pārvaldes digitalizācijai, digitālās iekļaušanas veicināšanai un kibernetikas stiprināšanai), ko finansē no mehānisma un citu Savienības fondu līdzekļiem.

¹³ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs ekspansīva ietekme, kas atbilst 0,1 procentpunktam no IKP.

- (21) Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu paredzams, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies, 2024. gadā sasniedzot 4,2 % no IKP. Samazinājums 2024. gadā atspoguļo arī to pagaidu atbalsta pasākumu atcelšanu, kuri tika pieņemti aizvien lielāko enerģijas cenu kontekstā. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies, 2024. gada beigās sasniedzot 107,1 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 4,7 % apmērā no IKP. Tas ir lielāks nekā 2023. gada stabilitātes programmā prognozētais deficīts, kas galvenokārt ir tādēļ, ka 2023. gada stabilitātes programmā vēl nav precizēti deficītu samazinoši pasākumi 0,2 % apmērā no IKP (tāpēc tie nav ņemti vērā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē) un valdības ieņēmumu prognoze ir mazāk labvēlīga, jo īpaši attiecībā uz uzņēmumu ienākuma nodokļiem. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē plānota līdzīga vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 107,3 % 2024. gada beigās.
- (22) 2023. gada stabilitātes programmā ir paredzēts 2024. gadā pakāpeniski izbeigt visus enerģētikas atbalsta pasākumus. Komisija šobrīd arī pieņem, ka 2024. gadā enerģētikas atbalsta pasākumi tiks pilnībā izbeigti. Tam pamatā ir pieņēmums, ka enerģijas cenas nepalielināsies no jauna.

- (23) Regula (EK) Nr. 1466/97 aicina katru gadu uzlabot strukturālo budžeta bilanci vidēja termiņa budžeta mērķa virzienā, par kritēriju nosakot 0,5 % no IKP ¹⁴. Ņemot vērā fiskālās ilgtspējas apsvērumus un nepieciešamību samazināt deficītu zem Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības 3 % no IKP, saskaņā ar Komisijas aplēsēm būtu atbilstīgi 2024. gadā uzlabot strukturālo bilanci vismaz par 0,7 % no IKP. Lai nodrošinātu šādu uzlabojumu un saskaņā ar Komisijas metodoloģiju, neto valsts finansēto primāro izdevumu ¹⁵ pieaugumam 2024. gadā nevajadzētu pārsniegt 2 %, kā atspoguļots šajā ieteikumā. Tajā pašā laikā atlikušie enerģētikas atbalsta pasākumi (ko Komisija pašlaik lēš 0,4 % apmērā no IKP 2023. gadā) būtu pakāpeniski jāizbeidz, ja enerģijas tirgus attīstība to ļauj un sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem, un saistītie ietaupījumi būtu jāizmanto, lai samazinātu valdības budžeta deficītu. Turklāt saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi neto valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums 2023. gadā neatbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Ja tas apstiprināsies, būtu lietderīgi 2024. gadā samazināt neto primāro izdevumu pieaugumu.
- (24) Saskaņā ar nemainītas politikas pieņemumu Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek paredzēts, ka valsts finansētie neto primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 2,7 %, kas pārsniedz ieteikto pieauguma tempu.

¹⁴ Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. pantā arī prasīts veikt korekciju vairāk nekā 0,5 % apmērā no IKP tām dalībvalstīm, kuru valsts parāds pārsniedz 60 % no IKP vai kurās ir izteiktāki parāda atmaksājamības riski.

¹⁵ Neto primāros izdevumus definē kā valsts finansētos izdevumus, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un izņemot procentu izdevumus un cikliskā bezdarba izdevumus.

- (25) Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka valdības investīcijas palielināsies no 2,9 % no IKP 2023. gadā līdz 3,1 % no IKP 2024. gadā. Lielākas investīcijas atspoguļo lielākas valsts finansētās investīcijas un investīcijas, ko finansē Savienība, konkrēti, izmantojot mehānismu. 2023. gada stabilitātes programmā ir minētas reformas un investīcijas, kas, paredzams, veicinās fiskālo ilgtspēju un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Šo reformu un investīciju starpā ir projekts nodokļu un pabalstu sistēmas fiskālajai reformai, kuras mērķis ir sekmēt nodarbinātību un ekonomikas aktivitāti, tādējādi veicinot publisko finanšu ilgtspēju, kā arī pensiju reforma (kā paredzēts atveseļošanas un noturības plānā), kuras mērķis ir uzlabot pensiju sistēmas finansiālo ilgtspēju. Turklāt atveseļošanas un noturības plāna mērķis ir pastiprināt centienus, lai vairotu publiskās investīcijas ar nolūku paātrināt zaļo un digitālo pārkārtošanos, cita starpā īstenojot atveseļošanas un noturības plānu.
- (26) 2023. gada stabilitātes programmā ir izklāstīta vidēja termiņa fiskālā virzība līdz 2026. gadam. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības budžeta deficīts samazināsies, sasniedzot 3,3 % no IKP 2025. gadā un 2,9 % līdz 2026. gadam. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2026. gadā samazināsies zem 3 % no IKP. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies no 107,1 % 2024. gada beigās līdz 107,8 % 2026. gada beigās.

- (27) Beļģija saskaras ar būtiskām fiskālās ilgtspējas problēmām. Šīs problēmas ir saistītas gan ar augsto valsts parāda līmeni, gan ar to, ka nemainīgas politikas apstākļos ir paredzams, ka sabiedrības straujās novecošanas apstākļos saasināsies ar sabiedrības novecošanu saistīto izdevumu ietekme uz publiskajām finansēm. Komisijas 2021. gada ziņojumā par novecošanu tiek prognozēts, ka ar novecošanu saistītie izdevumi līdz 2040. gadam palielināsies par 3,6 procentpunktiem no IKP un līdz 2070. gadam – par 5,4 procentpunktiem no IKP, galvenokārt pensiju un ilgtermiņa aprūpes izdevumu dēļ. Tiek prognozēts, ka pensiju izdevumi 2019.–2070. gadā pieaugs par 3 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar pieaugumu eurozonā vidēji par 0,1 procentpunktu no IKP. Beļģijas gadījumā lielākā daļa no prognozētā pieauguma iestātos jau līdz 2040. gadam, kad pensiju izdevumi palielinātos par 2,7 procentpunktiem no IKP un sasniegtu 14,9 % no IKP. Beļģijas atveseļošanas un noturības plānā ir ietverta pensiju reforma, kuras mērķis ir palīdzēt risināt šo problēmu; papildus ir noteikti citi mērķi, piemēram, uzlabot sistēmas sociālo ilgtspēju, stimulēt cilvēkus palikt aktīvā darba tirgū pēc priekšlaicīgas pensionēšanās nosacījumu izpildes un nodrošināt lielāku konvergenci starp pensiju sistēmām un to ietvaros. Attiecībā uz ilgtermiņa aprūpi jāatzīmē, ka 2019. gadā publiskie izdevumi sasniedza 2,2 % no IKP (Savienības vidējais rādītājs: 1,7 %), kā rezultātā Beļģija ir viena no valstīm ar vislielākajiem ilgtermiņa aprūpes izdevumiem Savienībā. Tiek prognozēts, ka ilgtermiņa aprūpes izdevumi līdz 2070. gadam saskaņā ar pamatscenāriju vēl pieaugs līdz 4,3 % no IKP. Tomēr saskaņā ar visnegatīvākajiem scenārijiem šīs izmaksas varētu palielināties līdz 6,0 % no IKP ¹⁶. Pierādījumi liecina par to, ka iestādē īstenota aprūpe, iespējams, tiek izmantota pārāk bieži, kā arī par vecāka gadagājuma cilvēku nevajadzīgu vai priekšlaicīgu institucionalizāciju. Pieejamie dati liecina par to, ka to vecāka gadagājuma cilvēku skaits, kuri bez vajadzības vai vismaz priekšlaicīgi tiek ievietoti stacionārās aprūpes iestādēs, vēl aizvien ir liels, kaut gan pēdējos desmit gados tas ir sarucis. Konkrēti, dati liecina, ka to personu īpatsvars, kuras skar šis jautājums, ir liels Briselē un Valonijā. Federālās struktūras, kurām kopš 2019. gada ir uzticēta atbildība par ilgtermiņa aprūpi, ir uzsākušas reformas, kuru mērķis ir uzlabot dažādu aprūpes iestāžu izmantošanu izmaksu ziņā efektīvā veidā, jo īpaši, lai novērstu un atliktu nevajadzīgu vai priekšlaicīgu institucionalizāciju. Taču minētās reformas nav pietiekamā apmērā vērstas uz fiskālās ilgtspējas problēmas risināšanu.

¹⁶ Eiropas Komisija, 2021. gada ziņojums par novecošanu. Tiek prognozēts, ka ilgtermiņa aprūpes izdevumi Beļģijā sasniegs 6 % no IKP saskaņā ar izmaksu konverģences scenāriju un saskaņā ar izmaksu un seguma konverģences scenāriju.

- (28) Neraugoties uz nesenajām reformām, nodokļu ķīlis (sociālā nodrošinājuma iemaksas un darba ienākuma aplikšana ar nodokli) Beļģijā joprojām krietni pārsniedz Savienības vidējo rādītāju visos algu līmeņos, izņemot ļoti zemu atalgotus darba ņēmējus (50 % no vidējā rādītāja), kas varētu atturēt no strādāšanas. Ir ieviesti daži pasākumi zemu atalgotu darba ņēmēju neto ienākumu palielināšanai, piemēram, tādi kā darba prēmija (Flandrijā) un strādājošo pabalsti ilgtermiņā nodarbinātām personām vai starpreģionu mobilitātei (federālajā līmenī). Taču ar šiem pasākumiem vēl vairāk tiek palielināta jau tā augstā nodokļu robežlikme, kuru piemēro personām ar vidēji zemiem ienākumiem ("zema atalgojuma slazds"), kas varētu atturēt no ieguldījumiem mūžizglītībā, kā arī palielināt nostrādāto stundu skaitu. Bezdarbnieka pabalsti nav ierobežoti laika ziņā un nav atkarīgi no ilgtermiņa bezdarbnieku ienākumiem. Turklāt bezskaidras naudas sociālie pabalsti ir saistīti ar saņēmēju bezdarba statusu, kas varētu veicināt pašreizējo pasivitāti, bezdarbu un zema atalgojuma slazdus. Plaša pabalstu sistēmu pārskatīšana palielinātu pārredzamību darba stimulu ziņā un varētu palīdzēt vairost aktivizēšanas politikas efektivitāti.

- (29) Nodokļu izdevumu plašā izmantošana (daļēji ar nolūku kompensēt augstās nodokļu likmes) rada neefektivitāti un drīzāk dod priekšroku konkrētiem atalgojuma un izdevumu veidiem. Tā rezultātā rodas kropļojumi ekonomikas, sociālajā un vides jomā. Tādas īpašas shēmas kā maltīšu kuponi, subsīdijas par svārstsatiksmes izmantošanu vai atbrīvojums no nodokļa atskaitīšanas par virsstundām, pētniecības un izstrādes darbu un nakts/mainīgu darbu, rada lielas izmaksas budžetam, un ir apliecinājies, ka šādas shēmas izraisa neefektivitāti. Daži iedzīvotāju ienākuma nodokļa atskaitījumi (piemēram, atskaitīšana par pakalpojumu kuponiem) nesamērīgā apmērā dod labumu personām ar augstiem ienākumiem. Joprojām pastāv nodokļu atvieglojumi par ieguldījumiem nekustamajā īpašumā gan federālajā līmenī (kadastrālā vērtība, ar kuru nepietiekamā apmērā tiek novērtēti faktiskie ienākumi no nomas, procentu atskaitīšana par sekundārajiem aizdevumiem mājokļa iegādei), gan reģionālajā līmenī (*chèque-habitat* sistēma Valonijā). Minētie nodokļu atvieglojumi kropļo resursu sadali un, iespējams, rada nodokļu veicinātus stimulus pārmērīgiem ieguldījumiem konkrētos aktīvos. Ir pieaugušas videi kaitējošas subsīdijas, kas saistītas ar nodokļiem. PVN likmes samazināšana elektroenerģijai un gāzei, kuru attiecina uz mājokļu iedzīvotājiem, vienlaikus sniedzot atbalstu mājsaimniecībām, ilgtermiņā vēl aizvien dod priekšroku fosilajai degvielai un attur no turpmākas diversifikācijas un enerģijas taupīšanas. Ņemot vērā problēmas saistībā ar aizvien lielākajiem satiksmes sastrēgumiem un gaisa piesārņojumu, šķiet, ka transporta nodokļi un piesārņojuma nodokļi joprojām netiek pietiekami izmantoti. Paredzams, ka plašāka mēroga nodokļu reforma, ko valdība plāno ieviest līdz 2024. gadam (ja tā tiks pieņemta un īstenota), samazinās nodokļu slogu darbaspēkam un dažus kropļojumus.

- (30) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Beļģijas atveseļošanas un noturības plāns patlaban tiek īstenots, tomēr ar aizvien lielāku kavēšanās risku. Beļģija vēl nav iesniegusi maksājuma pieprasījumu. Lai nodrošinātu ātru un stabilu īstenošanu, būs vajadzīga efektīva pārvaldība. Paredzams, ka 2023. gadā Atveseļošanas un noturības plāns tiks pārskatīts, lai cita starpā iekļautu *REPowerEU* nodaļu, vienlaikus ņemot vērā samazinājumu Beļģijai paredzētajos mehānisma maksimālajos dotāciju piešķirumos. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Beļģijas stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Beļģija 2023. gada 31. martā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14. panta 6. punktu puda nodomu pieprasīt papildu aizdevuma atbalstu 1 024 900 000 EUR apmērā no mehānisma. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus minētā plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.
- (31) Komisija 2022. gadā apstiprināja visus Beļģijas kohēzijas politikas plānošanas dokumentus, izņemot Eiropas Reģionālās attīstības fondu Galvaspilsētas Briseles reģionam, kas tika pieņemts 2023. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai un līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Beļģijā.

- (32) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjaudājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un kohēzijas politikas programmās, Beļģijā ir vairāki papildu problēmjaudājumi, kas saistīti ar tās darba tirgu, izglītības sistēmu, enerģētikas politiku un zaļo pārkārtošanos. Brīvo darbvieta radītājs Beļģijā pašlaik ir viens no augstākajiem Savienībā, un darba devējiem ir arvien grūtāk pieņemt darbā darbiniekus ar vajadzīgajām prasmēm. Taču reģionālās atšķirības attiecībā uz līdzdalību darba tirgū ir ievērojamas. Darbaspēka trūkums ir jūtams gan zemas kvalifikācijas, gan augstas kvalifikācijas profesijās, un tas ir konstatējams vairākās nozarēs, tostarp šādās: informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, tehniskās un zinātniskās profesijas, viesmīlības nozare un veselības aprūpe. Absolventu, it īpaši sieviešu, skaits zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātņu un matemātikas (*STEM*) jomā joprojām ir neliels, un šo absolventu īpatsvars pieaug tikai lēnām, neraugoties uz īpaši šim nolūkam izstrādātiem *STEM* rīcības plāniem. Prasmju neatbilstība ir skaidrojama arī ar zemo līdzdalību pieaugušo izglītībā. Pašreizējie stimuli pieaugušo izglītības jomā var nesasniegt mazizglītos cilvēkus, kuru gadījumā prasmju pilnveide varētu pavērt labākas nodarbinātības iespējas. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un apmācības sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Darbaspēka trūkuma un prasmju neatbilstības novēršana ir ļoti svarīga svira, ar kuru risināt jautājumus saistībā ar digitālo pārkārtošanos un īstenot zaļo pārkārtošanos, kā arī sasniegt 2030. gada Savienības pamatmērķus nodarbinātības un prasmju jomā.

- (33) Papildus tam, lai nodokļu un pabalstu sistēmā samazinātu faktorus, kas attur no nodarbinātības uzsākšanas, efektīvāki un mērķtiecīgāki aktivizācijas pasākumi varētu palīdzēt piesaistīt lielo neizmantotā darbaspēka potenciālu un mazināt aizvien pieaugošo darbaspēka un prasmju trūkumu. Neizdevīgā stāvoklī esošas grupas, tostarp cilvēki ar zemu izglītības līmeni, migrantu izcelsmi vai invaliditāti, ir mazāk integrēti darba tirgū. Ir konstatējami zemi vidējie rādītāji, kas raksturo pāreju no bezdarba vai neaktivitātes uz nodarbinātību. Tas liecina, ka joprojām ir iespējams stiprināt aktīva darba politikas efektivitāti, jo īpaši tad, ja tiktu izmantoti sistemātiskāki izvērtējumi un integrēti ceļi tādu darba meklētāju virzībā uz iekļaušanu darba tirgū, kuri saskaras ar vairākiem šķēršļiem darba atrašanās. Lai vēl vairāk paaugstinātu nodarbinātības līmeni, būs arī jāīsteno politika ar mērķi veicināt to darba ņēmēju reintegrāciju, kuri atrodas ilgstošā slimības atvaļinājumā (it īpaši izdegšanas un depresijas dēļ, 25 % no visiem gadījumiem) un kuru skaits tagad ievērojami pārsniedz bezdarbnieku skaitu.
- (34) Attiecībā uz darbaspēka trūkumu un prasmju neatbilstību pastāv bažas par izglītības sistēmu darbības rezultātiem, iekļautību un taisnīgumu, ņemot vērā arī lielos publiskā sektora izdevumus izglītībai. Izglītības rezultātu atšķirības, kas ir vienas no lielākajām Savienībā, ir cieši saistītas ar skolēnu un studentu sociālekonomisko izcelsmi un migrantu izcelsmi, un tādējādi rada nevienlīdzību izglītībā. Būtiska nozīme būs tam, lai uzlabotu profesionālās izglītības un apmācības atbilstību darba tirgus prasībām un pievilcību. Pedagogu profesijas stiprināšana, nodrošinot skolotājiem labāku apmācību un pastāvīgu profesionālo izaugsmi un pilnveidojot elastīgākas un pievilcīgākas karjeras iespējas, palīdzētu samazināt kvalificētu skolotāju trūkumu, kas arvien pieaug, kā rezultātā pastāv risks, ka vēl vairāk pieaugs jau esošā nevienlīdzība izglītības jomā. Nesen ir veikti vai plānoti daži pasākumi, kuru mērķis ir stiprināt pedagogu profesiju. Būs svarīgi turpināt šos pasākumus un uzraudzīt to īstenošanu un ietekmi.

(35) Aptuveni 70 % no Beļģijas bruto iekšzemes enerģijas patēriņa sedz fosilās degvielas imports. 2021. gadā nafta veidoja 45 % no Beļģijas energoresursu struktūras, savukārt dabasgāze – 23 %. Dabasgāzes patēriņš Beļģijā laikā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam samazinājās par 15 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā laikposmā iepriekšējos 5 gados, kas atbilst 15 % samazinājuma mērķrādītājam, kas noteikts Padomes Regulā (ES) 2022/1369 ¹⁷. Beļģija varētu turpināt centienus uz laiku samazināt gāzes pieprasījumu līdz 2024. gada 31. martam saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2023/706 ¹⁸. Atjaunīgā enerģija 2021. gadā veidoja tikai 13 % no enerģijas galapatēriņa. Lai sasniegtu vērienīgākos Savienības mērķrādītājus, Beļģijai līdz 2030. gadam būs ievērojami jāpalielina savs atjaunīgās enerģijas mērķrādītājs, kas patlaban ir 17,5 % un ko Komisija 2020. gada novērtējumā uzskatīja par pārāk pieticīgu. Lai sasniegtu plānoto kodolenerģijas apmēra samazinājumu un apmierinātu prognozēto elektroenerģijas pieprasījuma pieaugumu, būs ievērojami jāpalielina energoefektivitāte un atjaunīgās elektroenerģijas īpatsvars. Taču sauszemes vēja enerģijas projektu izstrādi un ar to saistīto elektrotīkla paplašināšanu vēl aizvien būtiski kavē zema atbalsta līmenis sabiedrībā un ilga kavēšanās, kas saistīta ar atļauju izsniegšanas procedūrām, jo īpaši sakarā ar atkārtotām un ilgstošām pārsūdzības procedūrām. Var veikt turpmākus pasākumus, lai paātrinātu sauszemes vēja elektrostaciju izvēršanu un ar to saistīto tīkla pastiprināšanu. Telpiskā plānošana un to noteikumu pārskatīšana, ar kuriem nosaka minimālo attālumu no vēja turbīnām līdz lidostām, radariem un militārajām zonām, varētu radīt vairāk vietas vēja enerģijas projektu īstenošanai. Turklāt atļauju izsniegšanu varētu atvieglot, piešķirot vēja enerģijas un tīkla infrastruktūras projektiem sevišķi svarīgu sabiedrības interešu statusu un ātrāk izskatot pārsūdzības. Pašvaldību un iedzīvotāju līdzdalība atjaunīgās enerģijas ražošanas projektos varētu palielināt pieņemamību vietējo iedzīvotāju vidū.

¹⁷ Padomes Regula (ES) 2022/1369 (2022. gada 5. augusts) par koordinētiem gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem (OV L 206, 8.8.2022., 1. lpp.).

¹⁸ Padomes Regula (ES) 2023/706 (2023. gada 30. marts), ar ko groza Regulu (ES) 2022/1369 attiecībā uz pieprasījuma samazināšanas perioda pagarināšanu gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem un ziņošanas par to īstenošanu un īstenošanas uzraudzības stiprināšanu (OV L 93, 31.3.2023., 1. lpp.).

Jumta saules enerģijas iekārtu (gan maza, gan liela mēroga iekārtu) paplašināšanu varētu vēl vairāk stimulēt, pieņemot reformas, kurās ir paredzētas saistošas prasības lielām sabiedriskajām un komerciālajām ēkām, stimuli mājokļu īpašniekiem un tiesiskais regulējums, kas veicina enerģijas koplietošanu. Turklāt varētu veicināt elastību attiecībā uz pašpatēriņu un pieprasījumu. Proaktīvi izstrādājot integrētākus un saskaņotākus plānus par ieguldījumiem elektrotīklā desmit gadu laikposmā, varētu nepieļaut kavēšanos jaunu vēja enerģijas projektu (un citu atjaunīgo energoresursu) savienošanā ar galalietotājiem (siltumsūkņiem, elektrisko automobiļu uzlādes punktiem), un tādējādi varētu prognozēt gaidāmo rūpnieciskā elektroenerģijas patēriņa pieaugumu.

- (36) Turpmākas politikas reformas un papildu ieguldījumi, kuru mērķis ir samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju enerģētikas, rūpniecības, būvniecības un transporta nozarē, palīdzētu samazināt Beļģijas lielo vispārējo atkarību no fosilās degvielas importa. Energoefektivitātes pieaugumu rūpniecībā varētu stimulēt, uzlabojot brīvprātīgas vienošanās, ieviešot enerģijas ietaupījuma un dekarbonizācijas plānus, kas tiktu attiecināti uz lielākajiem fosilās degvielas lietotājiem, stimulējot elektrifikāciju un rūpniecisko siltumsūkņu izvēršanu un vēl vairāk integrējot aprites ražošanas metodes. Pastāv risks, ka Beļģija nerasniegs savus renovācijas un energoefektivitātes mērķrādītājus, kas noteikti 2030. gadam. Ievērojams izaicinājums vēl aizvien ir fosilās degvielas patēriņa samazināšana ēkās. Tādēļ pašreizējie investīciju centieni energorenovācijā būtu vēl vairāk jāpastiprina un jāpapildina ar tādām politikas reformām kā aizliegums izmantot fosilo degvielu jaunās ēkās, obligāta energoefektīva renovācija, pakāpeniska atteikšanās no fosilajā degvielā bāzētas apkures un stimulu virzīšana uz mazoglekļa apkures risinājumiem, piemēram, siltumsūkņiem un siltuma tīkliem, kas tiek apgādāti ar atgūto enerģiju un atjaunīgo enerģiju. Minētie pasākumi būtu jāpapildina, pielāgojot izglītību un apmācību attiecīgajām zaļajām, tehniskajām prasmēm un nodrošinot pietiekamu skaitu tehnisko darbinieku un būvniecības nozarē strādājošo, kuri ir pienācīgi kvalificēti. Transporta nozarē lielais personīgā autotransporta izmantošanas īpatsvars veido būtisku naftas patēriņa daļu Beļģijā. "Saudzējošas mobilitātes" (piemēram, riteņbraukšanas un kopīgotas mobilitātes) un sabiedriskā transporta izmantošanas veicināšana palīdzētu samazināt privāto automobiļu izmantošanu, kā arī izmaksas, kas saistītas ar ceļu satiksmes sastrēgumiem. Pateicoties pastāvīgiem ieguldījumiem velotransporta infrastruktūrā, veicināšanas iniciatīvām un mērķtiecīgiem stimuliem, velotransports 2022. gadā ir ieguvis lielāku nozīmi kā līdzeklis nokļūšanai uz darbu, it īpaši Flandrijā un Briselē. Tomēr joprojām ir iespējams vēl vairāk veicināt šo saudzējošās mobilitātes veidu, veicot ieguldījumus velotransporta infrastruktūrā un ceļu satiksmes drošībā par labu riteņbraucējiem. Sabiedriskā transporta izmantošana pēc Covid-19 krīzes vēl nav pilnībā atguvusies, un to varētu vēl vairāk veicināt, uzlabojot piepilsētu un starppilsētu pakalpojumus, veicot ieguldījumus autoparka atjaunošanā un palielinot pakalpojumu sniegšanas biežumu.

- (37) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanas, izstrādes un uzturēšanas jomā, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un apmācības sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, minētajiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs un reģionos, kurus visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. 2022. gadā tika ziņots par darbaspēka trūkumu vairākās profesijās, kurās vajadzīgas īpašas prasmes vai zināšanas zaļās pārkārtošanās jomā, tostarp inženierbūvniecības un spēkstaciju operatoru profesijās.
- (38) Padome ir izskatījusi 2023. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums ¹⁹ ir atspoguļots 1. ieteikumā.

¹⁹ Atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktam.

- (39) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm ieteica rīkoties, tostarp, izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai
- i) 2023. gadā saglabātu parāda atmaksājamību un atturētos no kopējā pieprasījuma visaptverošas stimulēšanas, veidotu labāk mērķorientētus fiskālos pasākumus augsto enerģijas cenu ietekmes mazināšanai un apsvērtu piemērotus veidus, kā samazināt atbalstu, mazinoties enerģijas cenu radītajam spiedienam; ii) uzturētu augstu publisko investīciju līmeni un veicinātu privātās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās atbalstam; iii) atbalstītu algu attīstību tādā veidā, lai mazinātu pirktspējas zudumu, vienlaikus ierobežojot otrreizējo ietekmi uz inflāciju, turpinātu uzlabot aktīva darba tirgus politiku un novērstu prasmju trūkumu; iv) uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un nodrošinātu, ka enerģijas atbalsts uzņēmumiem ir izmaksu ziņā efektīvs, īslaicīgs un orientēts uz dzīvotspējīgiem uzņēmumiem un ka tas saglabā stimulus zaļās pārkārtošanās realizēšanai; un v) saglabātu makrofinansiālo stabilitāti un uzraudzītu riskus, vienlaikus turpinot darbu pie banku savienības izveides pabeigšanas. 1., 2., 3. un 4. ieteikuma īstenošana Beļģijai palīdzēs īstenot 2023. gada ieteikumā par eurozonu izklāstīto pirmo, otro un trešo ieteikumu,

AR ŠO IESAKA Beļģijai 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Cik drīz vien iespējams, 2023. un 2024. gadā izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus, saistītos ietaupījumus izmantojot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Ja atkal pieaugošu enerģijas cenu dēļ ir nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai ja esošie pasākumi ir jāturpina, nodrošināt, ka šādi atbalsta pasākumi ir orientēti uz neaizsargātu mājāsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un ka tie saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

Nodrošināt piesardzīgu fiskālo politiku, jo īpaši, ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu 2024. gadā līdz ne vairāk kā 2 % ²⁰.

Saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši, lai veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Laikposmā pēc 2024. gada turpināt īstenot vidēja termiņa fiskālo stratēģiju pakāpeniskai un ilgtspējīgai konsolidācijai apvienojumā ar tādām investīcijām un reformām, kas veicina lielāku ilgtspējīgu izaugsmi, lai panāktu piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli.

Pastiprināt centienus uzlabot ilgtermiņa aprūpes efektivitāti. Veikt nodokļu un pabalstu sistēmu reformu, lai mazinātu faktorus, kas attur no strādāšanas, novirzot nodokļu slogu no darbaspēka un vienkāršojot nodokļu un pabalstu sistēmu. Pārskatīt nodokļu izdevumus, lai samazinātu šo izdevumu kaitīgo ietekmi uz ekonomiku, sociālo jomu un vidi.

²⁰ Tiek lēsts, ka tas atbilstu ikgadējam strukturālās budžeta bilances uzlabojumam vismaz 0,7 % apmērā no IKP 2024. gadā, kā aprakstīts 23. apsvērumā.

2. Nodrošināt efektīvu pārvaldību, lai varētu ātri un stabili īstenot valsts atveseļošanas un noturības plānu. Ātri pabeigt *REPowerEU* nodaļas iekļaušanu, lai strauji sāktu tās īstenošanu. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu, nodrošinot ciešu konsekvenci un sinerģiju ar atveseļošanas un noturības plānu.
3. Novērst darbaspēka trūkumu un prasmju neatbilstību, jo īpaši stiprinot aktivizācijas politiku (tostarp konsultācijas), lai darba tirgū integrētu neizdevīgā stāvoklī esošas grupas. Uzlabot izglītības un apmācības sistēmu darbības rezultātus un taisnīgumu un turpināt reformas, kuru mērķis ir stiprināt pedagogu profesiju.
4. Samazināt vispārējo atkarību no fosilās degvielas, pastiprinot energoefektivitātes uzlabojumus un samazinot fosilās degvielas izmantošanu ēkās, vēl vairāk stimulējot rūpniecības dekarbonizāciju un veicinot sabiedriskā transporta pakalpojumu piedāvājumu un izmantošanu un saudzējošu mobilitāti. Paātrināt atjaunīgās enerģijas un ar to saistītās tīkla infrastruktūras izvēršanu, vēl vairāk racionalizējot atļauju piešķiršanas procedūras, tostarp samazinot pārsūdzības procedūru ilgumu un pieņemot tiesisko regulējumu, lai vēl vairāk veicinātu ieguldījumus atjaunīgo energoresursu enerģijas iekārtās un atvieglinātu enerģijas koplietošanu. pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes un kompetences.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs/priekšsēdētāja*